

HMS-RUTINE FOR HÅNDTERING AV KIRKELIGE HANDLINGER/TJENESTER UNDER KORONAPANDEMIEN – OPPDATERT 5. MAI 2020

Den norske kirke er opptatt av å være tilgjengelig og til stede også i en krisetid. I den pågående koronapandemien må dette skje innenfor nasjonale føringer for smittevern.

HMS-rutinen er utarbeidet av arbeidsgiver på bakgrunn av ROS-analyse første gang fastsatt 19. mars, sist oppdatert primo mai 2020. Rutinen er også oppdatert i henhold til Smittevernveileder – Bransjestandard for gudstjenester og kirkelige handlinger i Den norske kirke, datert 5. mai 2020. Du kan lese hele smittevernveilederen her: <https://kirken.no/nb-NO/infotilmedarbeidere/smittevernveileder%20for%20den%20norske%20kirke/>

Rutinen er utarbeidet i samråd med nasjonale smittevernmyndigheter. Folkehelseinstituttet har særlig vurdert rutiner knyttet til dåp og vigsel, og mener denne HMS-rutinen ivaretar intensjonen i regelverket for smittevern.

HMS-rutinen skal gi konkret veiledning til ansatte. Ved spørsmål oppfordres ansatte til å ta kontakt med nærmeste leder eller hovedverneombud.

ROS-analyse og HMS-rutiner vil bli oppdatert fortløpende ved endringer i nasjonale føringer vedrørende koronapandemien.

1. Hensikt

Hensikten med rutinene er å bidra til samfunnsoppdraget med å hindre smitte av koronaviruset, både at våre arbeidstakere ikke skal bli smittet og at vi selv ikke bringer smitte videre, samtidig som vi gjennomfører de kirkelige handlinger og tjenester samfunnet trenger og etterspør.

2. Hvem rutinen gjelder for

Alle ansatte i rettssubjektet Den norske kirke, og alle ansatte i kirkelige fellesråd i Lier (vedtatt i AU 7.05)

3. Bakgrunn/hjemmel

Arbeidsmiljøloven § 4-1 og Smittevernloven.

4. Innhold

4.1 Generelt smittevern

Tekst under punkt 4.1 er hentet fra Smittevernveileder – Bransjestandard for gudstjenester og kirkelige handlinger i Den norske kirke, datert 5. mai 2020

God avstand og minst mulig kontakt mellom personer

- Inntil videre er det satt et maksimumsantall på 50 personer til stede i kirke/menighetslokale.

- Seremonirommets størrelse overstyrer maksimumsantallet. Det vil derfor være nødvendig med et lavere deltakerantall i mindre lokaler for å sikre tilstrekkelig avstand.
- Det må tas hensyn til eventuelle kommunale bestemmelser pga. smittesituasjonen i den enkelte kommune.
- Kirkegjengere oppfordres så vidt mulig å komme til kirken til fots, på sykkel eller med bil for å unngå bruk av offentlig transport.
- Forventningen om en person pr 2 m², dvs 1 m mellom hver person, skal ivaretas både gjennom informasjon, organisering og fysiske rammer. Dette gjelder både i selve forsamlingslokalet, ved inngang/utgang og eventuell samling i friluft.
- Kravet om avstand gjelder ikke personer i samme husstand.
- Bruk om mulig flere inn/utganger og gi god informasjon for å unngå trengsel.
- Det bør vurderes fysiske tiltak for å bidra til tilstrekkelig avstand, f.eks. ommøblering av lokalet, avstenging av annenhver benke/stolrad, markering på gulvet mv.
- Unngå kirkekaffe og annen felles servering av mat og drikke.
- Artikulasjon ved solosang kan gi økt smittefare, det anbefales derfor noe ekstra avstand i slike tilfeller.
- Stoler og utstyr må settes fram i forkant av gudstjenesten.
- Reduser muligheten for kontakt som kan oppstå ved trengsel ved utgang, nattverd, kistebæring, musikkframføring mv.

Minst mulig felles bruk og berøring av inventar og utstyr

- Instrumenter, mikrofoner, bøker mv skal ikke deles og ikke berøres av andre enn den som skal benytte det.
- Salmebøker bør ikke benyttes. Bruk programark eller framvisning på skjerm/prosjektor.
- Unngå bruk av løse sitteputer.
- Husk desinfisering av pianotangenter og annet utstyr som kan brukes av flere personer.

For å lære mer om håndhygiene, kan man gjennomføre dette 10 minutters kurset:

<https://www.kompetansebroen.no/courses/handhygiene/?o=oa#>

Merk at kurset er laget for helsepersonell, men kan være nyttig for prester i forbindelse med utføring av kirkelige handlinger.

For å lære mer om hva begrepet *nær kontakt* innebærer, les:

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/koronavirus/smittevern-for-pasienter>

Folkehelseinstituttets definisjon av nær kontakt: «Med nær kontakt menes kontakt med andre personer med mindre enn to meters avstand i mer enn 15 minutter, eller direkte fysisk kontakt.»

Under dåp og vigsel er det kortvarig fysisk kontakt mellom prest og dåpsbarn og mellom prest og brudepar, og det skjer i svært kontrollerte former. Når håndhygiene gjennomføres både før og etter kontakten, ivaretas smitteverne-reglene.

Merk også at myndighetenes retningslinjer om avstand inneholder hjelpeverbet «bør» og ikke «skal».

4.2 Gudstjenester og kirkelige handlinger

Tekst under punkt 4.2 er hentet fra Smittevernveileder – Bransjestandard for gudstjenester og kirkelige handlinger i Den norske kirke, datert 5. mai 2020

Med forutsetning om at tiltak for smittevern følges, kan lokalkirken finne løsninger for gudstjenester og kirkelige handlinger i kirker og andre menighetslokaler.

a. Gudstjenester

- Følg reglene om rengjøring og generelt smittevern ovenfor.
- Hold god avstand, ikke minst hvis flere skal synge sammen.
- Vær nøye med renhold i forbindelse med håndtering av teknisk utstyr, ledninger, mikrofoner etc.
- Ved innledningen til gudstjenesten informeres om de forholdsregler som gjelder om avstand, hygiene mm.
- Sikre at bare tillatte plasser er i bruk med minst 1 meter mellom hver person. Personer fra samme husstand kan gjerne sitte sammen.

b. Nattverd

Nattverd kan gjennomføres.

- Nattverd gjennomføres på en slik måte at det ikke er direkte kontakt mellom nattvertdutdeler, brød/vin og deltakere (kommunikanter).
- Dette kan oppnås med bruk av enkeltbeger (særkalk) og at brødet (oblaten) legges i hvert beger.
- Deltakerne tar med beger og rekker det frem, mottar brødet i begeret og tar selv brødet i munnen. Deretter holdes begeret (som vanlig) frem og vinen helles i. Tilsigelsesordene som vanlig til hver deltaker.
- Det må være helst 2, minst 1 meter, avstand mellom deltakerne.
- Kirken må ha tilfredsstillende måte for å sikre desinfiserende vask av utstyret som benyttes, eller benytte engangsbeger.
- De som forbereder og deler ut vin og oblat skal praktiskere god håndhygiene.

c. Åpne kirker

Flere kirker har åpne dører for lystenning, bønn og samtale med en ansatt. Følg reglene om rengjøring og generelt smittevern ovenfor.

d. Vielser

Kirken må være behjelpelig med å finne gode løsninger for vigsel. Følg reglene om rengjøring og generelt smittevern ovenfor. Vigsel utendørs, der brudeparet har ansvar for tilrettelegging, kan være et alternativ til kirkerommet.

- Kun brudepar og forlovere bør stå ved alteret sammen med presten.

- Forutsatt god håndhygiene i forkant og etterkant, kan ekteskapsinngåelsen og forbønn med håndspåleggelse gjennomføres på vanlig måte.

e. Dåp

Det bør tas kontakt med alle dåpsfamilier som allerede har avtaler, og avklare hvordan dåpen skal skje. Selv om reglene kan endre seg, skal kirken søke å gjennomføre dåp som planlagt. Dåp kan gjennomføres på ordinær måte.

- Dåpsfølget som står ved døpefonten sammen med presten, bør bestå av få personer.
- Forutsatt grundig håndvask i forkant, kan dåpshandlingen gjennomføres på vanlig måte uten bruk av hansker: Å tegne korsets tegn på pannen, øse vann over barnets hode, tørke av barnets hode og håndspåleggelse.
- Papirserviett brukes til å tørke dåpsbarnets hode. Tøyserviett kan benyttes dersom dåpsfølget håndterer denne. Andre løsninger som ivaretar smittevern hensynet kan vurderes.
- Det anbefales at presten eventuelt lar en i dåpsfølget løfte barnet frem for menigheten i etterkant av dåpshandlingen, og at barnet holdes av samme person gjennom dåpshandlingen/gudstjenesten.
- Dåpsfatet rengjøres mellom hver dåpshandling.
- Ved forespørsel om hjemmedåp, vurder om kirken likevel kan være et alternativ – der vil det være lettere å ha kontroll med smittevernet.

f. Kirkelig gravferdsseremoni

Alle som kontakter Den norske kirke i forbindelse med dødsfall i egen familie, skal møtes med særlig imøtekommenhet og forståelse fra kirkelig personell som gjør sitt ytterste for å finne fram til seremonielle løsninger som oppleves ivaretagende for de pårørende.

- Gravferdsseremoni med jordpåkastelse skjer innenfor alminnelige tidsfrister etter dødsfallet.
- Antallsbegrensningene kan gi grunnlag for å tilby en minneseremoni i kirken i tilknytning til et utsatt minnesamvær, urnenedsettelse e.l. Vi anbefaler at rammer og innhold avklares lokalt mellom prost og kirkeverge.
- Vi anbefaler strømming av seremonien etter de retningslinjer som gjelder for dette.
- Prest/prost og kirkeverge bør ha løpende kontakt med begravelsesbyrå slik at de er kjent med lokal fleksibilitet i forbindelse med seremonier.
- I forkant av begravelsen anbefales det å redusere antall berøringspunkter ved å ha åpen inngangsdør og benytte trykte salmeark.
- Det forutsettes at de som er til stede ikke har symptomer på luftveisinfeksjon, og at generelle bestemmelser om smittevern følges. Det gjelder også pårørende som bærer kisten.

g. Konfirmasjonsgudstjenester

Konfirmasjonsgudstjenester er utsatt til etter sommerferien. I juni vil det komme mer informasjon knyttet til gjennomføring av konfirmasjonsgudstjenester.

4.3 Dødsbud og uoppsettelige tjenester

a. Dødsbud

Etter anbefaling fra Folkehelseinstituttet gir Kirkerådet følgende retningslinjer ved dødsbud:

- Presten tar først en telefon til den etterlatte hvor man overbringer beskjed om dødsfall.
- Presten søker å få oversikt over smitte/karantenesituasjonen i huset og avklarer om besøk er ønskelig/mulig.
- Dersom presten skal oppsøke en familie med smitte, bør han/hun ikke gå inn i huset og holde god avstand (> 2 m).

b. Soknebud

- Det er viktig å møte den enkeltes ønske om å motta nattverd i en krevende tid, også soknebud.
- Det bør først foretas en vurdering om behovet for hjemmebesøk kan løses på en alternativ måte, enten ved telefonsamtale eller annen kontakt som ikke innebærer fysisk kontakt.
- Dersom behovet ikke kan avhjelpes på alternativ måte, og det ikke er smitte i hjemmet, kan soknebud gjennomføres ved å følge generelle smittevernregler.
- Hjemmebesøk hos en smittet pasient må skje i tett dialog med lokale helsemyndigheter.
- Arbeidsgiver må i tillegg foreta en risikovurdering med tanke på fare for smitte for den ansatte.
- Til soknebud anbefales bruk av engangsbeger.

c. Institusjonsbesøk

- Kirkelig ansattes eventuelle fysiske tilstedeværelse på sykehjem/sykehus kan ikke gjennomføres uten forutgående dialog med og tillatelse fra de aktuelle institusjon.
- Slike besøk må risikovurderes av arbeidsgiver.
- Det forutsettes tilgang til nødvendig smittvernustyr.